

SAOPŠTENJE 125/2024

Datum objave:
18.09.2024.

Bruto domaći proizvod Crne Gore

2023. godina

Stopa realnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2023. godini iznosila je 6,3%.

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2023. godinu, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama u skladu sa ESA 2010 metodologijom¹.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2023. godini iznosio je 6 964 miliona eura, dok je u 2022. godini iznosio 5 924 miliona eura.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2023. godini iznosio je 10 998 eura, dok je u 2022. godini iznosio 9 598 eura.

Tabela 1. Bruto domaći proizvod

	2022	2023
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	5 924	6 964
2. Stanovništvo, hilj.	617,2	633,2 ²
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	9 598	10 998
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	5 273	6 299
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	6,4	6,3
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	19,6	17,5
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	12,4	10,5

¹ Rezultati obračuna BDP-a po prihodnoj metodi dostupni su u sekciji Podaci: <https://monstat.org/cg/page.php?id=19&pageid=19>

² Preliminarni podatak iz Popisa stanovništva 2023

Tabela 2. Bruto vrijednost proizvodnje, intermedijalna potrošnja i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama

u hilj.EUR

Klasifikacija djelatnosti		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	625 408	687 307	267 362	306 246	358 047	381 062
B	Vađenje rude i kamena	116 790	140 514	53 060	67 045	63 730	73 469
C	Prerađivačka industrija	768 683	769 235	537 214	548 052	231 469	221 183
D	Snabdijevanje električnom energijom	407 535	547 549	248 560	285 538	158 975	262 011
E	Snabdijevanje vodom	132 211	139 020	48 542	50 644	83 669	88 376
F	Građevinarstvo	1 032 337	1 119 506	802 113	895 717	230 224	223 789
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	1 482 814	1 729 756	632 107	777 150	850 708	952 606
H	Saobraćaj i skladištenje	587 083	693 235	335 387	411 250	251 696	281 985
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	974 185	1 305 908	516 834	663 813	457 351	642 095
J	Informisanje i komunikacije	420 161	495 925	160 751	183 385	259 410	312 540
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	378 224	462 346	143 990	171 291	234 234	291 055
L	Poslovanje nekretninama	505 494	618 888	176 499	249 522	328 995	369 366
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	446 858	498 131	246 716	271 407	200 142	226 724
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	225 225	281 030	122 925	162 979	102 300	118 051
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	498 725	583 760	159 413	172 369	339 312	411 391
P	Obrazovanje	274 447	332 552	32 543	38 753	241 904	293 799
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	356 927	416 143	123 629	151 594	233 298	264 549
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	204 143	248 011	113 792	143 210	90 350	104 801
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	90 885	113 450	36 808	48 412	54 077	65 038
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...	...	...	...	...
Ukupno		9 528 135	11 182 265	4 758 245	5 598 376	4 769 890	5 583 889
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						1 154 128	1 379 726
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						5 924 018	6 963 615

Tabela 3. Bruto dodata vrijednost, indeksi nominalnog rasta i struktura BDP-a u tekućim cijenama

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		Indeksi nominalnog rasta ³	Struktura BDP- a (%)	
		2022	2023		2022	2023
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	358 047	381 062	106,4	6,0	5,5
B	Vađenje rude i kamena	63 730	73 469	115,3	1,1	1,1
C	Prerađivačka industrija	231 469	221 183	95,6	3,9	3,2
D	Snabdijevanje električnom energijom	158 975	262 011	164,8	2,7	3,8
E	Snabdijevanje vodom	83 669	88 376	105,6	1,4	1,3
F	Građevinarstvo	230 224	223 789	97,2	3,9	3,2
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	850 708	952 606	112,0	14,4	13,7
H	Saobraćaj i skladištenje	251 696	281 985	112,0	4,2	4,0
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	457 351	642 095	140,4	7,7	9,2
J	Informisanje i komunikacije	259 410	312 540	120,5	4,4	4,5
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	234 234	291 055	124,3	4,0	4,2
L	Poslovanje nekretninama	328 995	369 366	112,3	5,6	5,3
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	200 142	226 724	113,3	3,4	3,3
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	102 300	118 051	115,4	1,7	1,7
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	339 312	411 391	121,2	5,7	5,9
P	Obrazovanje	241 904	293 799	121,5	4,1	4,2
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	233 298	264 549	113,4	3,9	3,8
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	90 350	104 801	116,0	1,5	1,5
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	54 077	65 038	120,3	0,9	0,9
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...	...	...	...
Ukupno		4 769 890	5 583 889	117,1	80,5	80,2
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		1 154 128	1 379 726	119,5	19,5	19,8
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		5 924 018	6 963 615	117,5	100,0	100,0

³ Indeks nominalnog rasta = (BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100

Tabela 4. Bruto dodata vrijednost i struktura BDP-a u stalnim cijenama (cijene prethodne godine)

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)	Struktura BDP-a (%)
		2023	2023
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	357 025	5,7
B	Vađenje rude i kamena	66 271	1,1
C	Prerađivačka industrija	215 865	3,4
D	Snabdijevanje električnom energijom	200 626	3,2
E	Snabdijevanje vodom	84 117	1,3
F	Građevinarstvo	222 676	3,5
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	907 282	14,4
H	Saobraćaj i skladištenje	270 604	4,3
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	548 873	8,7
J	Informisanje i komunikacije	279 545	4,4
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	241 980	3,8
L	Poslovanje nekretninama	331 675	5,3
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	218 758	3,5
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	107 494	1,7
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	341 660	5,4
P	Obrazovanje	251 617	4,0
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	242 535	3,9
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	97 759	1,6
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	57 260	0,9
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...
Ukupno		5 043 621	80,1
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		1 255 844	19,9
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)		6 299 465	100,0

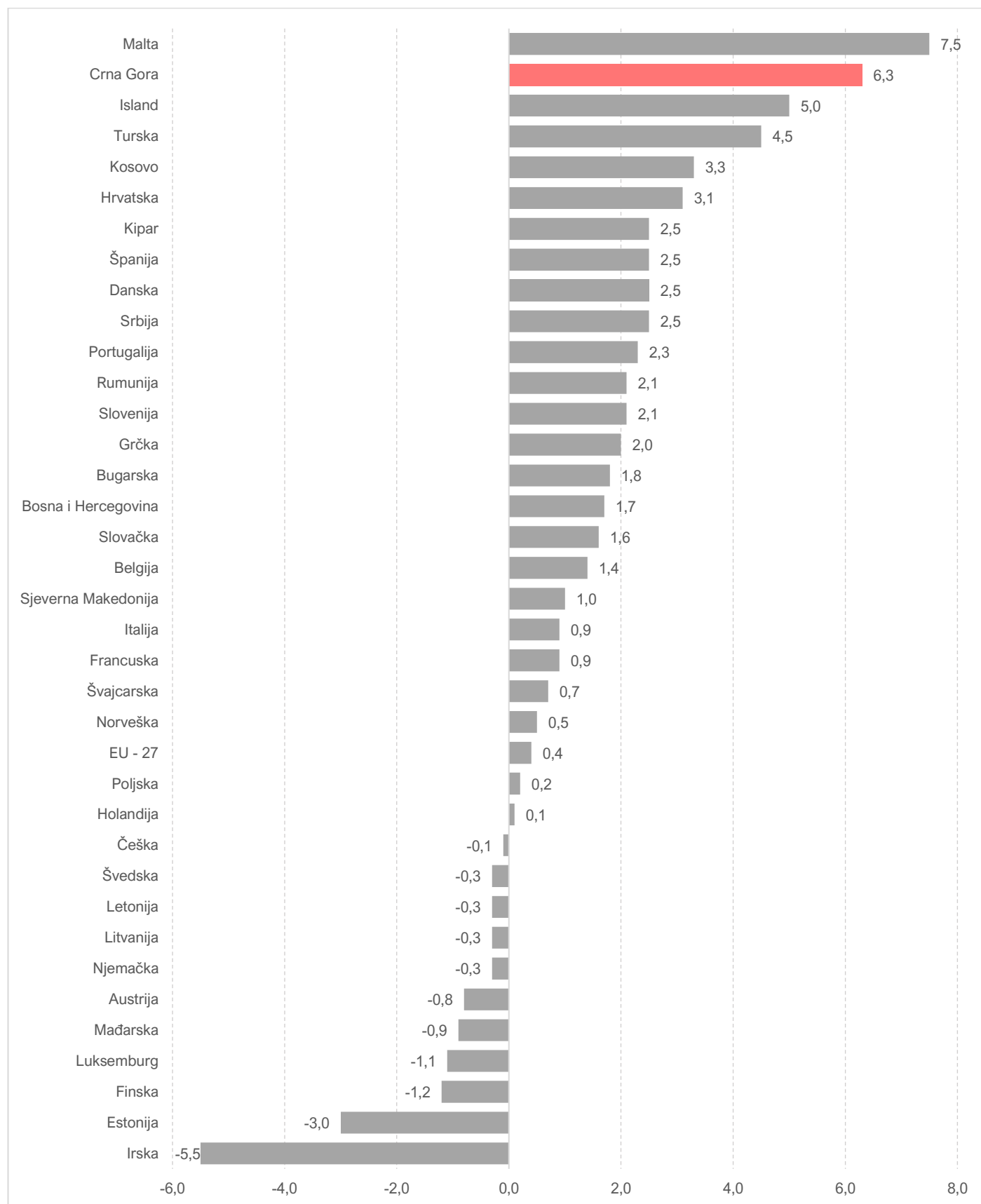
Tabela 5. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2022	2023	2022	2023
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	5 481 361	6 339 839	92,5	91,0
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	4 423 577	5 093 086	74,7	73,1
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	1 057 783	1 246 752	17,9	17,9
a)	<i>individualna</i>	573 650	680 884	9,7	9,8
b)	<i>kolektivna</i>	484 133	565 869	8,2	8,1
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	1 274 491	1 366 800	21,5	19,6
3	Promjene zaliha	520 790	554 968	8,8	8,0
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-1 352 623	-1 297 992	-22,8	-18,6
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	3 052 816	3 478 435	51,5	50,0
a)	<i>izvoz roba</i>	763 463	715 922	12,9	10,3
b)	<i>izvoz usluga</i>	2 289 353	2 762 513	38,6	39,7
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	4 405 440	4 776 426	74,4	68,6
a)	<i>uvoz roba</i>	3 433 565	3 701 586	58,0	53,2
b)	<i>uvoz usluga</i>	971 875	1 074 840	16,4	15,4
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	5 924 018	6 963 615	100,0	100,0

Tabela 6. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u stalnim cijenama (cijene prethodne godine)

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2022	2023	2022	2023
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	4 959 526	5 799 266	94,1	92,1
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	3 968 580	4 708 952	75,3	74,8
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	990 946	1 090 315	18,8	17,3
a)	<i>individualna</i>	511 618	602 644	9,7	9,6
b)	<i>kolektivna</i>	479 328	487 670	9,1	7,7
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	1 097 503	1 362 291	20,8	21,6
3	Promjene zaliha	351 087	477 237	6,7	7,6
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-1 135 541	-1 339 330	-21,5	-21,3
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	2 603 990	3 326 393	49,4	52,8
a)	<i>izvoz roba</i>	604 173	792 114	11,5	12,6
b)	<i>izvoz usluga</i>	1 999 817	2 534 279	37,9	40,2
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	3 739 531	4 665 723	70,9	74,1
a)	<i>uvoz roba</i>	2 845 941	3 645 595	54,0	57,9
b)	<i>uvoz usluga</i>	893 590	1 020 128	16,9	16,2
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	5 272 574	6 299 465	100,0	100,0

Grafik 1. Međunarodni pregled stopa realnog rasta BDP-a (%), 2023. godina

Podaci o stopama realnog rasta BDP-a koje objavljuje EUROSTAT nalaze se na internet adresi:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA 2008) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA 2010).

ESA 2010 definiše koncepte, definicije i računovodstvena pravila koja se primjenjuju za obračun podataka nacionalnih računa u cilju postizanja međunarodne uporedivosti. ESA 2010 predstavlja skup međusobno povezanih i konzistentnih tabela, računa, klasifikacija i bilansa koji predstavljaju statističko-dokumentacionu osnovu za praćenje privrednih aktivnosti.

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010, koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Metodologija obračuna

Uprava za statistiku sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA 2008 i ESA 2010 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjene za subvencije na proizvode.

U obračun intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Finansijskih iskaza (Bilans uspjeha i Statistički aneks) za privredna društva i druga pravna lica i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Kvalitet podataka Finansijskih iskaza je poboljšao dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima ESA 2010, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave i Uprave carina.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach), korišćenjem podataka iz redovnih statističkih istraživanja i finansijskih iskaza privrednih društava.

Podaci o izvozu i uvozu roba i usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Podaci se publikuju shodno [Kalendaru objavljivanja podataka](#).

Prilikom korišćenja podataka navesti: „Izvor podataka: Uprava za statistiku - MONSTAT“

Više podataka, kao i detaljna metodološka objašnjenja možete naći u sekciji: [Godišnji bruto domaći proizvod](#)